

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مکتب اصطلاح‌شناسی شناختی

شهین نعمت‌زاده

پژوهشکده علوم شناختی
فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۹۶/۹/۲۲

(هفته پژوهش)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادآوری (۱)

سه معنای اصطلاح‌شناسی (ترمینولوژی)

(۱) مجموعه اصطلاحات علمی

(۲) فعالیت واژه‌گزینی و معادل‌یابی

(۳) رشته‌ای علمی

یادآوری (۲)

علم اصطلاح‌شناسی

موضوع: اصطلاحات علمی و زبان علم

ماهیت: چندرشته‌ای

رشته‌های سازنده: زبان‌شناسی، جامعه‌شناسی زبان، علوم رایانه، علم اطلاع‌رسانی و علوم شناختی و ...

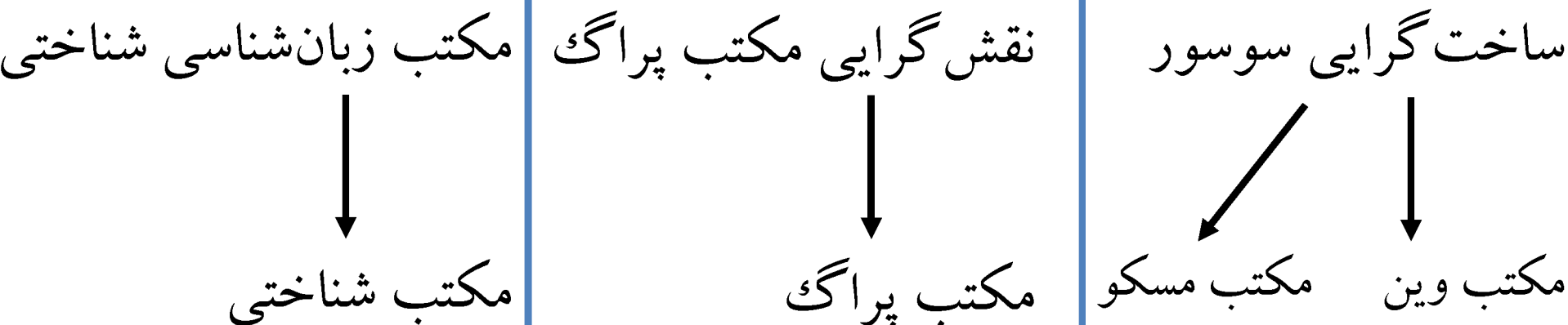
یادآوری (۳)

شماری از مکاتب اصطلاح‌شناسی

- مکتب وین
- مکتب مسکو
- مکتب پراگ
- مکتب کبک
- مکتب شناختی
- مکتب اجتماعی

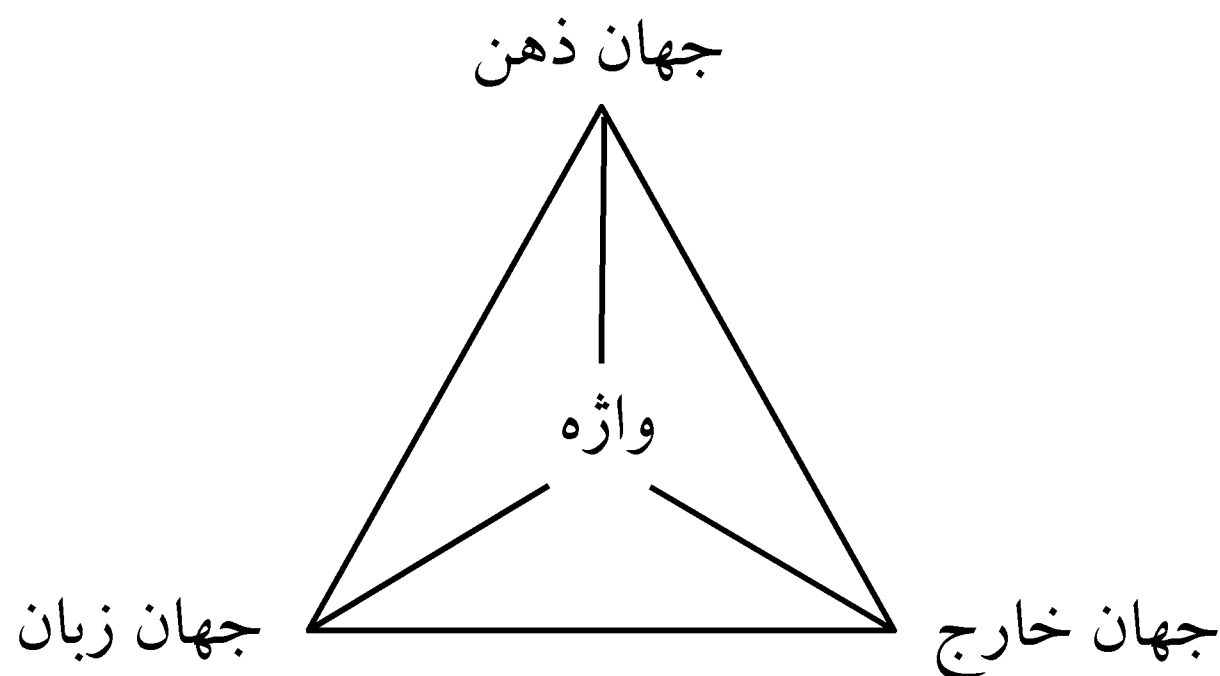
یادآوری (۴)

تأثیرپذیری مکاتب اصطلاح‌شناسی از مکاتب زبان‌شناسی

یادآوری (۵)

تأثیرپذیری مکتب وین از مثلث معنایی آگدن و ریچاردز

یادآوری (۶)

شماری از ویژگی‌های مکتب زبان‌شناسی شناختی

- مجموعه‌ای از رویکردهاست
- مکتب چامسکی را نقد می‌کند
- نقش محیط و تجربه را در زبان‌آموزی مهم تلقی می‌کند
- بر معنی‌شناسی تأکید دارد
- نقش زبان مفهوم‌سازی است

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

- نقد اصول پنج گانه مکتب وین
- اصل اول مکتب وین: اصطلاح شناسی از مفهوم آغاز می شود.
- تقابل اصطلاح (term) و مفهوم (concept)
- پاسخ مکتب شناختی: مرز پررنگی بین اصطلاح و مفهوم نیست.
- زبان ابزار مفهوم سازی است.

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

- نقد اصول پنج گانه مکتب وین
- اصل دوم مکتب وین: مرز بین مفاهیم روشن و شفاف است.
- پاسخ مکتب شناختی: فاصله بین مفاهیم لرزان و نادقیق است.
با استناد به نظریه سرنمون (prototype)

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

- نقد اصول پنج گانه مکتب وین

- اصل سوم مکتب وین: مفاهیم با استفاده از تعریف به اصطلاحات مربوط می شوند.

- پاسخ مکتب شناختی: چون مرز مفاهیم دقیق نیست، نمی توان مفاهیم را تعریف کرد. فقط می توان مفاهیم را توصیف کرد.

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

• نقد اصول پنج گانه مکتب وین

• اصل چهارم مکتب وین: اصل یکتایی (univocity)
یک اصطلاح به یک مفهوم اختصاص داده شود
یک مفهوم با یک اصطلاح بیان شود

• پاسخ مکتب شناختی: به رسمیت شناختن مترادف و چندمعنایی

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

- نقد اصول پنج گانه مکتب وین
- اصل پنجم مکتب وین: نفی رویکرد درزمانی (تاریخی)
- پاسخ مکتب شناختی: پذیرش رویکرد درزمانی در کنار رویکرد همزمانی

مکتب شناختی در تقابل با مکتب وین

• مکتب وین:

- زبان مجازی باید برجیده شود
- تفاوت زبان عمومی و زبان علم برجسته است
- استاندارد کردن مهم ترین هدف اصطلاح شناسی است

• مکتب شناختی:

- زبان مجازی یکی از ارکان زبان علم است
- تفاوت زبان عمومی و زبان علم پررنگ نیست
- توجه به ساز و کار زبان در مفهوم سازی مهم ترین هدف اصطلاح شناسی است

جمع‌بندی

- دستاوردهای معنی‌شناسی شناختی در اصطلاح‌شناسی (۱)

- تأسیس مکتب اصطلاح‌شناسی شناختی و مکتب اجتماعی شناختی

- استفاده از تحلیل‌های سرنمونی در طبقه‌بندی‌های علمی

- ورود دیدگاه‌های متفاوت نسبت به معنی در اصطلاح‌شناسی
(معنی دائره‌المعارفی و دیدگاهی)

- استعاره‌پژوهی در علم

جمع‌بندی

• دستاوردهای معنی‌شناسی شناختی در اصطلاح‌شناسی (۲)

• استعاره‌پژوهی در علم

(۱) در واژه‌سازی و معادل‌یابی

(۲) در آموزش علم

(۳) در تبیین علمی و مدل‌سازی

תודה
 Dankie Gracias
 Спасибо شكراً
 Merci Takk
 Köszönjük Terima kasih
 Grazie Dziękujemy Děkojame
 Ďakujeme Vielen Dank Paldies
 Kiitos Täname teid 谢谢
 Thank you سپاس گزارم Tak
 感謝您 Obrigado Teşekkür Ederiz
 감사합니다
 Σας ευχαριστούμε ඔබට
 Bedankt Děkuje vám
 ありがとうございます
 Tack